

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 5/2002
6.3.2002

Asia Virkasuhteen irtisanomista koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua

Lapin lääninhallituksen 25.9.2001 tekemä päätös, jolla A:n virkasuhde on irtisanottu.

Oikaisuvaatimus

A on pyytänyt irtisanomispäätöksen kumoamista.

Asian käsittely

Lapin lääninhallitus on antanut asiassa vastineen ja A:lle on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös ja sen oikeudellinen peruste

A:n virkasuhde Lapin lääninhallituksen osastosihteerinä on lääninhallituksen päätöksellä 25.9.2001 irtisanottu, koska A, hänelle 31.1.2001 annetun varoituksen jälkeenkin, on toistuvasti jättänyt noudattamatta viraston työaikaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Lisäksi A on jättänyt antamatta vaaditun selvityksen ja jättänyt selvittämättä syyt menettelyynsä. A:n työnantajalle toimittamat kirjeet ovat sisältäneet työnantajaan kohdistuneita uhkauksia sekä sopimattomia ja epäasiallisia huomautuksia. A ei näin ollen ole kaikilta osin käyttäytynyt virkamiesasemansa edellyttämällä tavalla.

Valtion virkamieslain (750/94) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Saman lain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole

erityisen painava. Sanotun lainkohdan 3 momentin mukaan irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitetulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut viranomaisen tietoon. Virkamieslain 66 §:n 2 momentin mukaan virkamiehelle on ennen irtisanomispäätöksen tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Selvitys tapahtumista

A:n kuuleminen ennen päätöksentekoa

Oikaisuvaatimuksen liitteistä käy ilmi, että A:lle on varattu 21.9.2001 tilaisuus tulla kuulluksi irtisanomistaan koskevassa asiassa. Kutsu on annettu tiedoksi A:lle 6.9.2001 haastemiehen välityksellä. A on 10.9.2001 kirjeellä ilmoittanut, ettei hänellä terveydentilansa vuoksi ole mahdollisuutta osallistua kuulemistilaisuuteen, eikä hänellä sairauslomana aikana ole velvollisuutta osallistua työasioita koskeviin kokouksiin. A on samana päivänä allekirjoittamassaan kirjeessä todennut, etteivät todetut miinukset ole erittäin painava syy irtisanomiselle ja että hänelle on jo annettu varoitus asiasta. Kuulemistilaisuus järjestettiin 21.9.2001 lääninhallituksen neuvotteluhuoneessa. A ei saapunut tilaisuuteen. A on oikaisuvaatimuksessaan todennut, että kuulemistilaisuuden järjestäminen hänen sairauslomansa aikana oli lain vastaista ja kuulematta jättäminen irtisanottaessa on aina virkavirhe.

Kohtuullinen aika irtisanomisen perusteen tiedoksisaamisesta

A:n oikaisuvaatimuksen mukaan irtisanomispäätös on kumottava vanhentuneena. Työnantajan olisi tullut toimittaa irtisanominen heti asian todettuaan, eikä vasta seitsemän kuukauden kuluttua.

Lääninhallitus on vastineessaan myöntänyt, että asia ratkaistiin usean kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanomisperuste tuli tietoon. A jäi sairauslomalle ajaksi 19.4. - 11.5.2001. Tämän jälkeen tilanne oli epäselvä, koska A toimitti kaksi toisistaan ajallisesti poikkeavaa lääkärintodistusta ja päätös sairauslomana jatkosta voitiin tehdä vasta 12.6.2001. Koska sairausloma jatkui 30.11.2001 saakka päätettiin irtisanomismenettely käynnistää syyskuun alussa 2001. Irtisanomismenettelyyn ei ryhdytty huhtikuussa, koska menettelyä ei haluttu käynnistää A:n sairauslomana aikana. Toisaalta katsottiin, ettei sairauslomana jatkuva pitkitäminen voi estää irtisanomismenettelyn käynnistämistä. Lääninhallitus on välittömästi reagoinut moitittavaan menettelyyn pyytämällä siitä selvitystä. Kesällä asian ratkaisua siirsivät vuosilomat. Lääninhallitus katsoo, että irtisanominen on tehty kohtuullisen ajan kuluessa.

Virkavelvollisuuden laiminlyöminen jättämällä noudattaa viraston työaikaa

Lapin lääninhallituksen liukuvan työajan käyttöä koskevan ohjeen mukaan työajan tasoitusjakso on 4 viikkoa. Tasoitusjakson vaihtuessa enimmäispoikkeama saa olla enintään +/-10 tuntia. Jos poikkeama on suurempi kuin -10 tuntia, siitä on annettava selvitys esimiehelle, joka päättää, mihin toimenpiteisiin asiassa on ryhdyttävä. A:lle oli 31.1.2001 annettu varoitus viraston työaikaa koskevien säännösten ja määräysten noudattamatta jättämisen vuoksi. Tuolloin A:n työ-

ajan poikkeama oli ilmeisestikin -19:12 tuntia (kansliapäällikkö B:n allekirjoittamassa A:n kuulemiskirjeessä mainittu työajan saldo 2.1.2001 oli -19:12 tuntia ja seurantaraportin saldo 2.2.2001 samoin -19:12 tuntia.) Varoituksen antamisen jälkeen A:n työajan poikkeamat ovat seurantaraportin mukaan olleet 2.2.2001 -19:12, 2.3.2001 -20:31 ja 30.3.2001 -23:35. A:lta pyydettiin asiasta 17.4.2001 kirjallinen selvitys. A toimitti 18.4.2001 ja 19.4.2001 kansliapäällikkö B:lle kirjeet, jotka sisälsivät epäasiallisia huomautuksia ja työnantajaan kohdistettuja uhkauksia. A:n kirje on vastineen liitteenä. Näitä asioita A ei ole kiistänyt.

A on oikaisuvaatimuksessaan esittänyt syyksi liukuman ylityksiin epäasiallisista työskentelytiloista (työskentely maan alla Lapin läänin johtokeskuksessa 18 kuukauden ajan varsinaisten työtilojen remontin vuoksi) johtuneet riidat ja työmotivaation laskun. Työskenneltyään vuoden näissä oloissa A oli sairauslomalla useaan otteeseen 5.9.2000 lukien. Lääninhallituksen vastineen mukaan A ei missään vaiheessa tuonut esille, että työskentely johtokeskuksen tiloissa aiheuttaa hänelle terveydellistä haittaa. Vastineen mukaan A sairastui syksyllä 2000, kun häneltä pyydettiin selvitystä lukuisista työaika koskevista väärinkäytöksistä.

A:n työnantajan edustajalle lähettämät kieleltään sopimattomat kirjeet

Oikaisuvaatimuksen mukaan A sai sairauslomien aikana työnantajalta kirjeitä, joissa pyydettiin selityksiä miinuksiin ja A yritti niitä parhaansa mukaan antaa. Lopulta A alkoi kirjoittaa hävyttömyyksiä, kun selityksiä ei hyväksytty. Lääninhallituksen vastineen mukaan A ei missään vaiheessa antanut selvitystä työaika koskevista laiminlyönneistä, vaikka sitä häneltä useaan kertaan pyydettiin.

A:n oikaisuvaatimuksen mukaan kansliapäällikkö B ilmoitti varoituksen yhteydessä (31.1.2001), että miinukset otetaan pitämättömistä vuosilomapäivistä. Lääninhallituksen vastineen mukaan väite on perätön. A kertoo oikaisuvaatimuksessaan tehneensä pitkiä työpäiviä liukuman puitteissa niin, ettei miinuksia ollut liikaa hänen jäädessään sairauslomalle 12.5.2001. Tänä aikana kyseltiin, mitä hän oli pitkinä työpäivinä tehnyt. Tätä väitettä lääninhallitus ei ole vastineessaan kommentoinut.

Asiakirjoissa on lukuisia kopiota kirjeistä, joilla työnantaja on vaatinut selvitystä A:n työajan noudattamisesta, muistioita keskusteluista A:n kanssa sekä A:n työnantajalle lähettämistä kirjeistä.

Oikeudellinen arvio

A:n kuuleminen ennen päätöksentekoa

A:lle on kiistatta varattu virkamieslain 66 §:n mukaisesti tilaisuus tulla kuulluksi asiassa ennen irtisanomispäätöksen tekemistä. A on 10.9.2001 antanut lääninhallitukselle kirjallisen vastineen, joten irtisanomista ei ole tehty häntä kuulematta. Asiassa ei näin ollen ole tapahtunut A:n väittämää virhettä myöskään sillä perusteella, että kuulemistilaisuus on järjestetty A:n sairausloman aikana, eikä A ole katsonut voivansa saapua tilaisuuteen henkilökohtaisesti.

Kohtuullinen aika irtisanomisen perusteen tiedoksisaamisesta

A on edelleen väittänyt, ettei irtisanominen ole tapahtunut kohtuullisessa ajassa siitä, kun peruste on tullut työnantajan tietoon. Laissa ei ole tarkempia säännöksiä siitä, mikä on kohtuullinen aika, jonka kuluessa irtisanomisperusteeseen on vedottava. Asia on ratkaistava erikseen kussakin yksittäistapauksessa. Yleensä kohtuullisena on pidetty noin kuukauden aikaa siitä lukien, kun irtisanomisperuste on tullut irtisanomiseen oikeutetun henkilön tietoon. Epäselvyydet A:n työaikaleimauksissa ovat tulleet työnantajan tietoon jo syksyllä 2000 ja menettely on johtanut ensin varoituksen antamiseen 31.1.2001. Varoituksen jälkeen A:n työajan noudattamista on seurattu ja epäselvyyksien työaikaleimauksissa on todettu jatkuneen, minkä vuoksi häneltä on pyydetty selvitystä työajan poikkeamista 17.4.2001. Selvityksen määräaika oli 23.4.2001. Selvitystä A:n työskentelystä on pyydetty 21.4.2001 myös taloussihteeri C:ltä, joka on antanut selvityksensä 27.4.2001. A on jäänyt sairauslomalle 19.4.2001. A:n sairauslomien kestosta vallinneet epäselvyydet sekä päätöksen tekijän ja esittelijän kesälomien päällekkäisyys ovat viivästyttäneet oikaisuvaatimuksen kohteena olevan irtisanomispäätöksen tekemistä. Nämä olosuhteet muodostavat virkamieslautakunnan käsityksen mukaan perustellun syyn irtisanomisen toimittamiseen vasta 25.9.2001. A:lla ei siten ole ollut perusteita olettaa lääninhallituksen luopuneen toimenpiteistä häntä kohtaan, vaikka irtisanomismenettelyyn ei ryhdytty hänen sairauslomansa alkaessa. Päätöksen tekeminen sinänsä on näin ollen syntynyt valtion virkamieslain 25 §:n 3 momentissa tarkoitetussa kohtuullisessa ajassa, eikä ole tälläkään perusteella lainvastainen.

Virkavelvollisuuden laiminlyöminen jättämällä noudattaa viraston työaikaa

Asiassa on selvitetty, että A on syksystä 2000 lähtien jatkuvasti ja olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan noudattaa viraston työaikaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä. A:lle olikin 31.1.2001 annettu varoitus tästä syystä. Varoituksen antamisen yhteydessä ei ole ainakaan yksiselitteisen selkeästi määrätty siitä, kuinka menetellään A:n tuolloin olleen, sallittua suuremman, liukuvan työajan saldon suhteen. A on oikaisuvaatimuksessaan virkamieslautakunnalle esittänyt käsityksensä olleen, että työajan miinussaldo korvataan vähentämällä A:n pitämättömiä lomapäiviä. Tähän lääninhallitus ei ole vastannut. Virkamieslautakunnan käsityksen mukaan asia on varoituksen antamisen jälkeen jäänyt epäselväksi.

A:n virkavelvollisuuden vastaista käyttäytymistä eli työajan noudattamatta jättämistä ennen 31.1.2001, joka on johtanut varoituksen antamiseen, ei voida enää pitää perusteena irtisanomiselle.

A:lle ei ole varoituksen antamisen jälkeen kertynyt työajanseurannan tasoitusjaksojen seurantapäivien mukaan tarkasteltuna -10 tuntia suurempaa poikkeamaa varoituksen antamisajankohtaa lähtökohtana pitäen. Poikkeama on enimmillään ollut 21.3.2001 varoituksen antamisajankohdasta eli 31.1.2001 lasien -6:27 tuntia. Näissä olosuhteissa, ja kun A:lle ei ole annettu tarkempia ohjeita siitä, kuinka hänen työaikansa noudattamiseen jatkossa suhtaudutaan verrattuna liukuvan työajan käytöstä Lapin lääninhallituksessa 25.8.1995 annettuun ohjeeseen verrattuna, virkamieslautakunta katsoo, ettei A:n menettely työ-

ajan noudattamisen suhteen täytä valtion virkamieslain 25 §:n 2 momentissa säädettyä irtisanomisen edellytystä eli erityisen painavaa syytä.

A:n työnantajan edustajalle lähettämät kieleltään sopimattomat kirjeet

A on työajan noudattamista koskeneisiin lääninhallituksen kansliapäällikkö B:n tiedusteluihin vastannut kirjallisesti kansliapäällikölle osin epäasiallisesti kuten esimerkiksi pitäen tiedusteluja typerinä kysymyksinä (18.4.2001) ja vihjaten kansliapäällikön tiedustelujen motiiveihin (19.4.2001). Kirjeet ovat sisältäneet sopimattomia ja epäasiallisia huomautuksia. A ei tältä osin ole käyttäytynyt virka-asemansa edellyttämällä tavalla. Kun kuitenkin otetaan huomioon tilanne, missä epäasiallinen käyttäytyminen oli tapahtunut eli irtisanomistoimien käynnistyminen hänen irtisanomisekseen sekä kirjeiden sisältö kokonaisuudessaan, virkamieslautakunta kuitenkin katsoo, ettei tämäkään A:n menettely kuitenkaan täytä valtion virkamieslain 25 §:n 2 momentissa säädettyä irtisanomisen edellytystä eli erityisen painavaa syytä.

Päätös

Oikaisuvaatimus hyväksytään.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslaki 14 § 2 momentti, 25 § 2 ja 3 momentti ja 66 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen sekä jäsenet Kulla, Paanetoja, M. Nieminen, Salo ja Sipiläinen sekä vähemmistön jäsenet Äijälä, Staffans ja A. Nieminen. Asian esittelijä Ulla-Maarit Heljasvuori.

Eri mieltä olleiden jäsenten Äijälä, Staffans ja A. Nieminen lausuma:

Katsomme, että A:n on syksystä 2000 lähtien jatkuvasti ja olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan noudattaa viraston työaikaa koskevia määräyksiä. A:lle on annettu varoitus asiasta 31.1.2001 tästä syystä. Varoituksen jälkeen miinussaldoja ei ole vähennetty A:n vuosilomasta, eikä niitä ole muutoinkaan poistettu. A ei ole väittänyt kukaan tiedustelleensa työnantajalta, miten miinussaldojen suhteen varoituksen antamisen jälkeen tullaan menettelemään. A:lla ei ole ollut perusteltua syytä ilman muuta ja selvittämättä asiaa olettaa, ettei hänen tarvitse tehdä miinussaldoja pois. Koska miinussaldot varoituksen antamisen jälkeen ovat entisestään lisääntyneet, katsomme, että A on varoituksen antamisen jälkeenkin edelleen jatkuvasti ja olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan noudattaa viraston työaikaa koskevia määräyksiä. Tämän lisäksi A on käyttäytynyt sopimattomalla tavalla lähettämällä työnantajalle kirjeitä, joissa on ollut sopimat-

tomia ja epäasiallisia huomautuksia. Nämä A:n menettelyt yhdessä ovat muodostaneet erityisen syyn A:n virkasuhteen irtisanomiselle. Näin ollen A:n oikaisuvaatimus tulisi hylätä.

Asian esittelijä, virkamieslautakunnan sihteeri, ilmoitti eriävänä mielipiteenään, että hänen päätösehdotuksensa oli samansisältöinen kuin vähemmistön äänestyslausuma.